

MAGYAR KÜRIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLAI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken Május 12-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' fegyveres seregeknek hajóra való ülése nem tsak hogy szakadatlanúl tartott Angliának minden napkeletfelé lévő kikötőhelyeiben, hanem a' szárazon lévő seregeknek legfőbb vezérjek Királyi Hertzeg York, minden Obersterekhez parantsolatot küldött, hogy olyan készen tartsák Regimentjeiket, hogy az első jeladásra mindűtnak indulhassanak a' tsata mezőre.

Azokra a' Frantzia birtokokra nézve, mellyeket az Anglus Országlószekek Frantzia országnak a' Királlyal tett Kötésben viszsza igért vala, de a' mellyek még annak viszsza ném adattattak, mint Pondichery, Bourbon szigete, 's egyebek, most olyan parantsolatot adott-ki az Anglus Országlószekek, hogy ezeknek viszszaadattatása tovább való rendelésekig háladjon-el.

Nagy szolgálatot tett az Anglus finantziának a' múlt hadakozásnak folytatásában az úgy nevezett tulajdoni taksa, mellyet a' tulajdonrol fizet minden Anglus birtokos. Valami 13 vagy 14 millió Font Sterlingre (vagy pengő pénzben, mintegy 150 millió forint)ra telik esztendőnként ez a' jövedelem. Az az idő, a' meddig határozta volt a' Parlamentum, hogy tartson ennek fizettetése már eltelt vala, hanem az Elhatalmált volt Fejedelemnek Párisba lett visszamenetele azt okozta, hogy az Anglus

Ministercek ennek megújittatását kívánnyák a' Parlamentum' alsó házárol. Sokáig tartott az e' miatt támadott vetekedés. April. 19-dikén így beszéllett Whitbread: — A' Ministercek, úgy mond, megígérték ezen adófizetésnek megújittatása ellen tétetett sok ellenvetések 's vetekedések után, hogy tsak abban az esetben fogják ennek megújittatását kívánni, ha hadakozás leszen. Szükséges tehát tudnunk, hogy e' szerint békessége van-e Angliának, vagy pedig hadakozása? bár lenne olyan jó L. Castlereagh Ur, hogy tenne a' dologrol valami nyilatkoztatást, és mondaná-meg, hogy igaz-e az, hogy Bétsben ismét egy Alkú készült volna, mellyet az Anglus Követek is aláírtak volna, akár a' magok Országlószekektől kapott teljes hatalomnak ereje szerint, akár a' nélkül. Mondatik, hogy ez az Alkú, a' Chaumontban készült Alkún fundálódna, ily hozzátétellel, hogy a' Szövetséges Hatalmasságok a' mostani Uralkodóval semmi esetben nem fognak alkudozásba bocsátkozni. 'S hát igaz-e továbbá, hogy Olasz országban az Austriai 's Nápolyi seregek között tsatára került volna a' golog, 's hogy az utólsók győzedelmeskedtek? —

Lord Castlereagh a' helyet, hogy ezen kérdésekre hosszas feleleteket adott volna, azt mondotta, hogy neki úgy tetszik, hogy mind ezek a' kérdések tsak oda eze-

loznak, hogy a' Ministerek projektoma (a' tulajdoni taksának megújítására nézve) megakadályoztassák. Az *Oppozitzió*nak egykori orátora Fox ur nem így tselekedett volna ilyen környülállások között, a' ki sokszor kinyilatkoztatta azt maga, hogy a' Ministerektől soha nem lehet kívánni, hogy azon útasításokat, melyeket a' Róveteik' eleibe adnak, ezen Parlamentomi alsó háznak eleibe terjeszszék. —

Ápril. 20-dikán azt projektálta a' Bererombie az alsó házban, hogy számadásra kell a' Ministereket vonni, azért, hogy Bonapartét Elba' szigetéről elillantani megengedték. Szükséges dolog, úgy mond, a' *Fontainebleau* kötetét figyelmen kívül hagyni. Minthogy ezt Frantzia fő Marschallok is néhányan aláírták vala, tehát ezeknek is jussok volna arra, hogy annak minden feltételeit betölttetni kívánnyák. Kérdés tehát, hogy betöltöttük-e ennek a' kötésnek minden feltételeit? Igaz-e, hogy Bonapartét Elbáról Sz. Helena' szigetére akartuk vitetni? Oberster Campbell tudtára adatta vala Országlószékiünknek, hogy Bonaparte olyan készüléket tétet, mellyek azt mutatják, s' a' mellyek arra a' félelemre adhatnak okot, hogy ő *Elbát* oda akarja hagyni. Mitsoda rendelkezéseket tettek Ministereink ezen hírnök vételére? mitsoda útósítást adtak az *Elba* körül járkáló hajóknak? — Lord *Castlereagh* így felelt: Mikor tavaly a' *Fontainebleau* kötés ezen ház' eleibe terjesztett, akkor senki nem tett ellene semmi ellenvetést. Minthogy ezen kötés szerint Bonaparténak *Elba* szigetén Fejedelmi juss engedtetett vala, tehát nem lehetett őt úgy őriztetni, mint Státusfogyót; mert így legelőbb is az Anglus nemzetre háromlana az a' gyalázat, hogy megszegte a' kötetét, és Bonaparte sem mulatná-el ezt az okát adni az ő *Elba* szigetéről való eltávolításának. Ehez képpes az ott le' s fel járó hájók' vezérjeinek sem lehetett Bonapartéra nézve semmi különös parantsolatot ele-

ikhe adni. Ezen okokra nézve reménletle Lord *Castlereagh*, hogy a' ház' tagjai nem fogják az *Abererombie* úr projektomanak partját fogni. — *Elliot* úgy vélekedett, hogy mivel a' Ministerek elmúlatták arra vigyaztatni, hogy egy ilyen veszedelmes ember el ne szökhessék, tehát minden esetben megérdemlik, hogy számadásra vonattassanak. — *Douglas* így mentette a' Ministereket: Éppen jókor tanátsolni felette bajos: a' dolognak megtörténése után így szollani, így amúgy kellett volna tselekednünk, feletté könnyű. Ma, úgy mond, sok hibás vélekedéseket nyilatkoztattak ki ezen ház' tagjai a' magok beszédjekben; ilyen a' többek között a' mit arról mondtak, hogy Bonapartét Sz. *Helena*ra akarták volna elvitetni; ez az egész vélekedés csak egy Anglus újságírónak szavain, és nem az Országlószékiünk valamelly válóságos rendelkezésén fundáltatott. *Bonaparte* a' maga hitszegőségét eléggé megmutatta most csak a' *Fontainebleau* kötésnek megszegése által it; az ő mostani szép ígéreteinek is csak ennyit lehet hinni.

Ez a' szóbeszéd még sokáig folyt e' képpen az alsó házban, de minden ellenvetéseiket azoknak, kik a' Ministereket a' Bonaparte elillantásáért vádolták, összehozta a' Ministereknek ezen egy méntsege, hogy *Bonapartétól* nem lehetett úgy őriztetni, mint Státusfogyót; ellenkezés van a' dologban, ha az ember valakivel békeségben lévén annak országátb' ézárva tartja.

Az *Oppozitzió* tagjai azonközben ezen sokszori elhalgattatás után sem szüntek meg a' Ministerekkel való ellenségeskedést a' következő napokon is folytatni. Lord *Grey* és *Horner* úrak felelték magokat Ápril. 21-dikén, hogy Ápril. 25-ikén, Nápolyra nézve bizonyos projektomot fognak terjeszteni, az a' felső, e' pedig az alsó ház' eleibe.

Az után a' Hatalmasságok között Márztius 25-dikán Bétsben a' Frantzia környülállásokra nézve kézzült újabb Alkú;

melly az Anglus levelekben éppen ekkor jött valaki, szolgáltatót a' Parlamentom' tagjai között igen hosszas veszekedésekre alkalmatosságot, a' midőn *Whitbread, Hamilton, Posonby, Newport, Makintosh,* 's mások, általjában kikeltek Minister Lord *Castlereagh* ellen. Ezeknek sürgető kérdéseikre azt fetelte a' Minister, hogy igen is, úgy van a' dolog: hogy a' kérdésben lévő *Alku* Bétsben valósággal megkésült, de az újságokban nem egész pontossággal adatott-ki; hogy azt még nem mindenik Hatalmasság ratifikálta, hanem hogy, a' mi az Angliai Régens Princzet illeti, ő ezt már ratifikálta, de egy tikkelyre tett bizonyos magyarázattal; 's hogy végezetre, ha a' Parlamentum rendes meghatározás' által kívánni fogja ezen *Alkunak*, maga eleibe lejendő terjesztetését, tehát ezt a' Ministerek sem fogják ellenzeni, 's a' többi.

Az után minden féle szemrehányásokat halmaztak az Oppozitzió tagjai Minister *Castlereaghra*, azt mondván neki: hogy ő a' Parlamentomot tsalja, és hogy terkervényes úton iparkodik azon czelzásaيرا eljutni, a' mellyeket nyilvánságos módon kívánni nem batorkodik; fenyegették, hogy azt fogják kívánni, hogy vetetessék vizsgálás alá a' 'nemes Lord' Ministeriális magyiselete; mellyre a' Lord úr azt felelte egész tsendességgel — hogy ő teységgel semmi megvizgáltatástól nem fél, de meg sem fogja engedni soha, hogy a' Parlamentumban a' 'korona' jussai megserttessenek, 's annak meghatározatására nézve, hogy háború legyen-e vagy bekesség, olyan befolyást szerezzenek nemelyek magoknak, a' melly nem illeti őket. —

A' hosszas veszekedésnek a' lett a' vége, hogy *Whitbread* szokott módon való jelentést tett, hogy ő April. 24-dikén projektálni fogja a' Mártzius' 25-dikén Bétsben készült *Alkunak* a' Parlamentom eleibe lejendő terjesztetését; égszersmind azt is kirinytatkoztatta ez által az Oppozitzió, hogy ennek tagjai ezen ide előtt sem-

mi hadi segedelemnek engedésében részésülni nem fognak — azonban a' tulajdon-
tol való adónak fennállását illető projektom még ezen ülésben előfordulván, az Oppozitziónak minden ellenzése mellett is által esett az első felolvastatáson. — Newportt azonközben jelentést tett, hogy ő April. 24-dikén azt fogja projektálni, hogy annak másodszeri felolvastatására a' háznak minden tagjai hivattassanak-meg. — Végre elérkezvén April. 24-dike, megtették a' Felső házban Lord *Stanhope*, az alsóban pedig *Whitbread* annak projektálását, hogy a' Bétsben Mártz. 25-dikén készült *Alkut* a' Ministerek terjeszszék a' Parlamentum' eleibe, a' midőn Lord *Liverpool* a' felső, és Lord *Castlereagh* az alsó háznak meg is igérték, hogy közleni fogják vélelek az emittett *Alkút*, de ily megszorítás-sal, hogy miyel azt még nem mindenek ratifikálták, tehát annak még most tsak főbb foglatatját lehet közleni. — Az Angliába általyándorlottak' számára 60,000 font Sterlinget kivantak a' Ministerek, mellyeket ki is rendelt a' Parlamentum.

A' Londoni Udvari újságjelenti April. 22-dikén, hogy az ott lévő Austriai Cs. K. Követnek *Mcervelt* urnak az a' szerentseje vala ugyan azon nap, hogy a' Régens Princz-nél audientziát nyervén, valamint ennek úgy a' Yorki Hertzegnek is által adja azt a' Diplomát, melly által ők Austriai Feldmarschallokká nevezettek.

April. 23-dikán a' Londonba megérkezett 's a' Frantzia Királyi Követ' szállásán lakó *Angouleme* Hertzegné meglátogatására ment a' Régens Princz, és sokáig beszélgetett ő Királyi Hertzegasszony-ságával.

Frantzia Ország.

Angouleme Hertzegné az ő Bordeaux városából lett eltávozása előtt ilyen hirtetést intézett az oda való lakosokhoz: —
„Bordeaux béli betsületes lakosok!

A' ti hűségtek előttem esmértes; a' ti erántam való határt nem esmérő hajlandóságok nem engedi néktek, hogy seimmi veszedelmet réatok következni előre lássatok: de az én erántatok 's minden Frantziák eránt való hajlandóságom arra indit engem', hogy ellássam azokat előre. Az en közöttetek való tóvábbi maradásom veszedelmesebbekké tenné itt a' körülállásokat, és a' bosszúállásnak következéseit réatok vonná. Nekem nintsen az a' bátorságom, hogy Frantziákat szemlélek szerentsetleneknek lenni, és hogy magam legyen oka az ő szenvedéseiknek. A' ti jó indulatótoktól mélyen általjarrattatva hagylak-el benneteket, melly felől a' Királyt is tudósítani fogom hűségesen. Isten' segedelmével nem soká tapasztalni fogjátok szerentsesebb körülállások között az én és azon Princez háladatosságunkat, a' ki bennetek szeret. —“

„Mária Theresia.

A' Párisból Aprilis 25-dikén indúlt levelek kihirdették a' Napoléon Párisból nem soká lejendő elindulását; mipt mondatott, az Északi váraknak megszemlélésére menni szándékozott. Kiadattak a' parantsolatok, hogy útszekerreit tartsák készen.

Egy végzés által a' Májusi mezőn tartandó gyűlésre nézve ilyen további intézetek tétettek: — Ez a' gyűlés állani fog, először minden Departamenteknek és Kerületeknek Választó-gyűléseikből, másodszor a' szárazon és vizen való hadi erőnek minden Deputatzióikból. Minden Departamentbéli gyűlés választ-ki a' maga kebeléből öt tagokat. Ezek a' magok Departamentomjokból bégyűlt voksoknak összeszumázott resultatumát egy közgyűlésnek által adják, a' melly közgyűlés vagy közös ülés a' szárazon való és tengeri erőnek voksait is magához veszi, az után az egész voksolás' minéműségét a' Hertzeg fő Cancellarius' előülése atatt megvalóságosítja (verifikálja), a' ki ezt azután ily állapotban

ban Napoléonnak által adja. Mind ezek után mindenek összszegyülekeznek a' Márs' mezején, ott a' voksolás' resúltáutma nyilvánosságossá téttetetik, a' kiegeszszítő Constitúciónális Akta kikiáltatik, 's a' Státus petsétje réa üttenetik. Az után az esküvésék következnek. Előbb az Uralkodó teszi-le a' hitet, az után következnek rendre a' Választó Gyűlések. Végezetre mind ezeknek a' gyűléseknek az ő Departamentjebéli nemzeti seregeknek számára, valamint szintén az ármádák' követségeiknek is a' seregek' számára, Sasok osztatnak-ki.

A' Bási határ szélekről April. 29-dikén indúlt tudósításokban ezeket írják: — Harmad nappal ez előtt egy Kurir érkezvén-meg Hünningen váraba, az ott volt Frantzia sereg azonnal nagy részint kevés indúlt onné. Az ott maradtott kevés Linea és Ágyúzó seregen kívül a' környékről való nemzeti katonaság teszi a' szolgálatot, a' mellyek a' szomszéd helységekből a' népességhez képpeszt gyűjtettek össze, mint p.o. Burglbre adot 15, Neudorf 35, Blotzheim 50 embert. — Básielbe egy Orosz 's egy Bádénitiszt érkezett vala meg izenetekkel.

Német Alföld (Niederland).

Dinantból April. 26-dikán azt írják, hogy Givetből (a' Fr. Namuri szélen) onné két óratávolságra, Falmignoul mellet, egy Frantzia csoport a' Prussus lántsásokkal össze tsapván, egymással megverekedtek: A' Frantziák 4 elesett és 15 elfogattatott emberekből álló vesztséggel tértek vissza Givetbe.

Antwerpiából April. 26-dikán: — „Az itt lévő kikötőhely erdőhöz hasonlít a' sok Anglus hajók' árbózfái miatt. Minden nap erkezik ide Angliából egyegy szállító hajós csoport munitzióval és hadi eleséggel, sós hússal, liszettel, és minden egyéb e'félével. Úgy látszik, hogy az Anglusok azon kívül, a' mit az Al-Földön találnak, minden megkivántató eleséget magok fognak hordani ide Angliából a' magok seregeik' számára.

Tsak marha eleséget annyit szállítottak már ide, hogy bééri véle 20,000 ló, 6 hónapig.

Az Al-Földi politizjai Előljárók Bonaparténak már néhány Agenseit elfogatták, a' Rik oly szín alatt jöttek vala ide által-Frantzia országból, hogy a' dolgok megváltozva nem akarnak hazájokban megmaradni. Még többeket is nyomozásba vettek ezen urak között. April. 27-dikén egy Frantzia Genezálist hoztak-bé Brüsszelbe, a' kit 26-dikban fogtak vala el *Gentben*.

Ugyantsak 26-dikban 25 Frantzia katonának érkeztek - meg *Gentbe* fehér zászlóval, kiket a' Király ötse *Monsieur* azonnal egyenként kikérdezett, hogy melyiket kinek hívják, mitsoda ranguk, 's mitsoda ezélszálal jöttek oda. Azt felelték, hogy értéfekekre esvén, hogy *Bonaparte* bizonyosan ismét háboruba akarja őket vinni, tehát ők inkább a' magok törvényes Királyokért akarnak verekedni. *Dünkirchenből* is 14 ilyen szökevények érkeztek vala *Gentbe*, a' kik azt erőssítették, hogy a' *Lillei* örző seregben is meghasonlás és zivakodás kezdette magát kijelenteni.

A' Frantzia Király egy ideig betegeskedett *Gentben*, de már ismét annyira meggyógyult, hogy lábra kapott és ki kezdett járni.

Ugyan ezek az Al-Földi levelek erőssítik, hogy *Massena* Aprilis. 23-dikán megérkezett Párisba. — A' *Hégai* tudósítások szerént még is csak igaz volt az, hogy a' *Dünkircheni* lakosok eleinten az ott őrizeten lévő 's Bonapartéval tartó Linia seregeket kivetkezettettek volt a' fegyverből, 's a' tengeri katonák a' tornyokról a' három színű zászlókat letépvén lábaik alá tapodták. Haem semmi segítsége nem érkezvén a' lakosoknak, végezetre hárontottak oda a' Bonaparte' lántsássai, kiknek vezérlését Genezális *Vandamme* személyesen által vévén, a' isendesség ugyan a' városban helyre állott, de a' lakosok között

még máig is nagy kedvfeleenség uralkodik. Az öltá *Vandamme* komendánskodik ott.

Gentben egy újságot kezdett kiadni, mint erőssítik Chataubriant nevű nevezetes író, *Journal Universel* nevezet alatt; a' melyben ilyen rajzolat jött-ki a' Frantzia országi újabb környülállásokról a' Párisból April. 17-dikén indult tikkely alatt: — „*Bonaparte*, úgy mond, naponként komorabb és gyanuskodóbb; minden tselekedetei által nyughatatlanságot mutat. A' Státustanátsot minden nap, sőt némely nap kétszer is összgyűjteti, 's a' Ministereket is behívhatja a' tanátskozasra. Hogy pártosait annál jobban sokasíthassa, *Jakobinusokkal*, *Terroristákkal*, 's egyéb nevű revolúziós emberekkel vétetett körül. Most olyan embereket is hívat magához, kiket szerentsés idejében üldözött, magától eltávoztatott, vagy fogságra is küldött, vagy számkivetett, ezek által gondolván, hogy, ha egészen meg nem tarthatja is, legalább tovább még tarthatja uralkodását. A' théatromokon a' *Marsiliai* 's az egyéb revolúziós időbéli énekeket danoltatja. Párisnak ábrázatja nagyon szomorú, a' kereskedés eltűnt, a' közönséges helyeken, utzákon, inkább csak a' lármázó katonaság mutatja magát. Sok Genezálisok és egyéb tisztek nem akarnak tovább szolgálni; a' köz katonák azzal dítskesznek, hogy ők a' birodalmat helyre állították; tehát nem engedelmeskednek; egy szóval a' felsőbbektől való leg nagyobb nemfüggés uralkodik köztök. A' nemzeti testőrző Légiók csak a' papíroson vannak; sohol nem organizálódnak, úgy, a' mint kellene, a' szabadsággal elbatsáttatva lévő katonaság sem akár összgyűülekezni. De, az istenért! ugyan mi ezéla is? talám azért, hogy az elnyomónak ügyet az elnyomattatott, az Usurpatort (bitangolót) a' törvényes Fejedelem, 's a' legirtóztatottbóbb tíraust a' leg jobb Király ellen, vé-

delmezzék. Legjobb reménység lehet, hogy végezetre magok e' fegyveresek által látják hibájokat, 's öelve elfogadják az összeszevetkezett Fejedelmek' nagy lelkűségét."

A' M. Kuriban a' múlt kedden felbemaradt Frantzia Constituziós Aktának végezte: —

Harmadik Titulus — az adózás törvényéről.

34) A' jószágtól és felkelhető vagyontól fizetendő közönséges egyenes adó, csak egy esztendőre határozatik meg; a' mellesleg valók több esztendőkre. Abban az esetben, ha a' képviselők' kamarája elszámlátódna, az előbbeni gyűlés által meghatározott adófizetések az új kamarának összegyűlékezéséig fennállanak. 35) Sem pénzben sem természetben fel nem lehet szedni semmi féle egyenes vagy mellesleg való adót, nem lehet tenni semmi költsönözést, a' közönséges vagy a' Status adósságainak nagy könyvébe semmi adósságot be nem lehet írni, a' Statusnak semmi uradalmát eladni vagy elterelni, az armádához semmi katonaszedést parantsolni, 's az országnak semmi részét elterelni nem lehet, külömben, hanem csak törvényes meghatározás szerint. — 36) Semmi adórol, költsönről, vagy katonaszedésről való projektomot nem lehet másutt tenni, hanem csak a' képviselők' kamarájában. — 37) A' képviselők' kamarája eleibe terjesztetnek, előbbször — a) A' Status közönséges számadása, melly a' bévételt és azon summákat adja elő, hogy mellyik Ministernek mennyit kelljen azon esztendőre keze alá adni — b) Az előbbeni esztendő

béli bévételeknek és költségeknél felszámolása.

(A' többi a' *Toldalekhan* a' tsillag alatt tállatják.)

Párisban most mindenek ezen Constituziós Aktának rostálását tették munkába, melly átalajában még azoknak sem tetszik, kik Napoléont a' nemzet' emberinek tartják lenni. Némelyek azt mondják, hogy a' Betöltető Hatalomnak igen nagy hatalom engedtetik benne. Másoknak a' nem tetszik, hogy a' Deputátusok fizetést kapnak, 's hogy a' Pairek örökösök. — Egy Párisi levél így fejezi ki vélekedését: — „Megvakúlnak kell lenni Napoléonnak, ha azt hiszi, hogy ezen Constituzió által a' közönséges hajlandóságot megnyeri: sőt inkább tartsa ő a' maga titkos ellenségeinek mind azokat, a' kik neki azt a' szerentsétlen tanátsot adták, hogy régi hatalmából semmit le ne tegyen, 's oltalmát ne a' nemzet' szeretetében 's bizodalomban keresse.“

Azok között, a' kiket Napoléon a' szerentsés időkben magától eltaszított, 's most meg magához hívott, említettnek, Marschal Brüne és Gen. Lecourbé; ezek most vezérseget kaptak.

Olasz Ország.

A' Római újság szerint Anglus Herctzegré Bedfordra Roma és Nápoly között az Itri hegyeken, 18 útitolvajok réá ütöttek, az oltalmazás végett vélelévő 4 katonát 's két postilionnyait megölték, 's magát minden vagyonnától megfosztották. — Ugyan ezen hegyek között csak kevés napokkal az előtt fosztották vála meg hasonlóképpen Raydonné nevű fő Anglus aszszonyaságot és a' leányát.

Május' 10-ik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 393 1/2 forintot Váltótádlában. Egy Császár aranyért 18 forintot 18 hrt.